herpy

ŻABY

Green Mantella

Mantella viridis

Mantella viridis to mała, dzienna żaba o długości 2-3 cm, o jaskrawozielonym ubarwieniu, czarnej masce na twarzy i niebiesko-biało marmurkowanym brzuchu. Występuje tylko na dalekiej północy Madagaskaru, źle znosi wysokie temperatury i jest zagrożona w naturze, dlatego w grę wchodzą wyłącznie zwierzęta z hodowli.

Rodzina: Mantellidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**2-3 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-8 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Suchy las i mokradła**
Toksyny skórne na wolności	**Słabe**
Toksyny skórne w niewoli	**Brak** Zwierzęta z hodowli. Osobniki odłowione na wolności mogą przez długi czas zachować toksyny
Trudność	**Początkujący**

HODOWLA

Min. terrarium	**45 × 45 × 30 cm** D × S × W dla 4 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**20-24 °C**
Temperatura w nocy	**17-20 °C**
Wilgotność	**60-80%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**W grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki w wodzie**
Miejsce składania jaj	**Na ziemi**
Liczba jaj w zniesieniu	**40-115**
Okres larwalny	**42-56 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Glony i rośliny i gotowa karma**
Opieka nad potomstwem	**Brak**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
IUCN	**Zagrożony (EN)**

O gatunku

Mantella viridis należy do największych przedstawicieli rodzaju, ale nadal jest małą żabą: samce mają 22-25 mm od czubka pyska do kloaki, samice 25-30 mm, są wyraźnie cięższe i bardziej gruszkowate. Dorosłe osobniki są jaskrawozielone, niektóre z żółtawym odcieniem, a wydaje się, że występują dwa warianty barwne, prawdopodobnie z różnych populacji. Większość ma na twarzy czarną półmaskę z białym pasem wzdłuż górnej wargi, czarny lub ciemnobrązowy brzuch z niebieskimi i białymi plamkami oraz podkowiasty rysunek wzdłuż żuchwy. Młode są żółte, brązowe lub niemal czerwone, z ciemnym X na grzbiecie, a barwę dorosłych uzyskują dopiero 8-12 miesięcy po metamorfozie.

Gatunek opisali w 1988 roku Pintak i Böhme i należy on do rodziny Mantellidae, występującej wyłącznie na Madagaskarze. Płeć można pewnie odróżnić dopiero, gdy zwierzęta mają 10-12 miesięcy. Samce są smuklejsze i wydają melodyjny, ptasi trel.

Barwy są sygnałem ostrzegawczym, a rodzaj *Mantella* słynie z toksycznej skóry, dzięki której zwierzęta mogą być aktywne w ciągu dnia. Jak silna jest trucizna skórna u *M. viridis*, nie zostało udokumentowane. U pokrewnych gatunków żaby pobierają toksyny z małych stawonogów w pokarmie, więc zwierzęta z hodowli, które nie dostają takiej zdobyczy, uchodzą za nietoksyczne. Mimo to należy unikać kontaktu błon śluzowych i oczu ze skórą żab, a po dotknięciu umyć ręce.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

Występowanie i środowisko

Mantella viridis występuje tylko na Madagaskarze, w najdalej wysuniętej na północ części wyspy. Znanym miejscem rozrodu jest Montagne des Français koło Antsiranany (Diego Suarez). Gatunek żyje przy małych potokach, także tych, które wysychają w porze suchej.

Gatunek figuruje jako zagrożony (EN) na czerwonej liście IUCN. Zagrożeniem są pożary lasów, wycinka, nadmierny wypas bydła oraz dawniej intensywne odłowy na potrzeby handlu zwierzętami. Projekt z 2021 roku miał na celu zbadanie gatunku i zagrożeń w rejonie Montagne des Français oraz stworzenie hodowli zachowawczej na Madagaskarze.

> **Naturalny zasięg:** Madagaskar.

ŚRODOWISKO

Mantella viridis zamieszkuje suchy, zrzucający liście las nizinny na wysokości około 50-300 m n.p.m. Znosi mocno zmieniony las, ale potrzebuje cienia, gęstej roślinności oraz kryjówek w ściółce liściowej i między kamieniami. Żaby są dzienne i bywają widywane w częściowo nasłonecznionych miejscach przy małych potokach.

Rytm roku wyznacza pora deszczowa. Gdy pojawiają się pierwsze ulewy, żaby przystępują do rozrodu, a jaja z czasem zostają spłukane do kałuż i strumieni. W porze suchej zwierzęta pozostają ukryte. Dokładne pomiary temperatury i wilgotności w miejscach występowania nie zostały udokumentowane, dlatego wartości podane w sekcji o pielęgnacji opierają się na doświadczeniach z hodowli w terrariach. W przeciwieństwie do wielu innych gatunków z rodzaju, ten źle znosi ciepło.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Aranżacja może być prosta. Większe znaczenie ma powierzchnia dna niż wysokość, ponieważ *M. viridis* żyje niemal wyłącznie na ziemi. Terrarium 45 × 45 × 30 cm wystarczy dla czterech zwierząt, a szersze, np. 90 × 45 × 30 cm, pomieści grupę ośmiu do dziesięciu. Im więcej miejsca i barier wzrokowych, tym mniej niepokoju, zwłaszcza między samicami w okresie rozrodu.

Na dnie można ułożyć warstwę drenażową z kulek keramzytu, siatkę, a na wierzchu 2-5 cm długowłóknistego sfagnum lub dobrze przepuszczalną mieszankę ziemi z liśćmi i bezpiecznymi roślinami niepryskanymi środkami chemicznymi. Do rozrodu łatwiejsza jest prostsza aranżacja ze sfagnum, korą korkową i rurkami, bo wtedy jaja i kijanki są łatwe do znalezienia. Zapewnij liczne kryjówki pod korą korkową i w ściółce liściowej oraz trochę korzeni lub niskich roślin do przesiadywania. Pokrywa z siatki, częściowo przykryta szkłem, zapewnia wymianę powietrza bez utraty wilgoci. Trzymaj razem tylko zwierzęta z tej samej populacji i nie mieszaj wariantów barwnych.

Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne

TEMPERATURA

W dzień w terrarium utrzymuje się 20-24 °C, a w nocy spadek do 17-20 °C. Powyżej 27 °C *M. viridis* szybko się stresuje, a w obrębie rodzaju temperatury powyżej 27 °C mogą szybko stać się śmiertelne, zwłaszcza dla młodych. Temperatura nocna nie jest udokumentowana dla tego gatunku i została zaczerpnięta od pokrewnych gatunków rodzaju.

Nie stosuj lampy grzewczej ani maty grzewczej, które mogą ugotować żaby. Ustaw terrarium w chłodnym miejscu, bez bezpośredniego słońca, a temperaturę mierz przy dnie cyfrowym termometrem. Jeśli latem nie da się utrzymać w pomieszczeniu temperatury poniżej 24 °C, ten gatunek to zły pomysł. Właściwe zimowanie nie jest udokumentowane. Sztuczna pora sucha na potrzeby rozrodu jest opisana w części Gody i kopulacja.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza utrzymuje się na poziomie 60-70 % na co dzień i do 80 % w okresie rozrodu, z większą wilgocią przy dnie i w mchu. Gatunek znosi dość szeroki zakres, o ile zawsze jest dostępna czysta woda. Zraszaj terrarium codziennie wodą po osmozie, deszczówką lub wodą z kranu uzdatnioną preparatem usuwającym chlor i metale ciężkie i pozwól, by powierzchnia nieco przeschła między zraszaniami.

Pokrywa z siatki, częściowo przykryta szkłem, zatrzymuje wilgoć i umożliwia wymianę powietrza, dzięki czemu nie powstaje zastałe powietrze ani pleśń. Gdy jest zbyt sucho, zwierzęta chowają się i przestają jeść.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Zawsze powinna być dostępna płytka miseczka z wodą lub płytki zbiornik, żeby żaby nie odwadniały się przy niższej wilgotności. Woda musi być na tyle płytka, by małe zwierzęta łatwo z niej wychodziły, a jej głębokość nie jest udokumentowana. Narożny zbiornik z korą korkową jako przegrodą daje płytkie oczko z większą ilością wody, które łatwiej utrzymać w czystości.

Używaj deszczówki, wody po osmozie lub wody z kranu uzdatnionej preparatem usuwającym chlor, chloraminę i metale ciężkie. Płazy pobierają wodę i substancje przez skórę, więc mydło, środki czystości i krem do rąk nie mogą znaleźć się w pobliżu. Wodę wymieniaj często, a miseczkę szoruj gorącą wodą bez mydła.

OŚWIETLENIE I UVB

Oświetlenie służy przede wszystkim roślinom. Nie ma dowodów, że *M. viridis* potrzebuje UVB, ale ponieważ w naturze gatunek bywa aktywny w częściowym słońcu, słaba świetlówka UVB jest prawdopodobnie korzystna. W specyfikacji UVB oznaczono więc jako opcjonalne, w strefie 1 według Fergusona, z cieniem w pozostałej części terrarium. Zapewnij 10-12 godzin światła dziennie.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

M. viridis to mały owadożerca, który zjada drobną zdobycz. Latające muszki owocówki (*Drosophila hydei*) mogą stanowić większość diety dorosłych, uzupełnioną o skoczogonki, małe stonogi, bardzo małe larwy czarnej muchy żołnierza oraz bardzo małe świerszcze około 3 mm. Młode zaczynają od świeżo wylęgniętych skoczogonków, a stopniowo dostają mniejsze muszki owocówki (*D. melanogaster*) i małe świerszcze.

Posypuj pokarm dobrym preparatem witaminowo-mineralnym: przy każdym karmieniu młodych i co drugim lub trzecim karmieniu dorosłych. Karm co drugi dzień lub codziennie niewielką porcją i podawaj pokarm w kilku miejscach, aby słabsze zwierzęta nie były odpędzane od jedzenia. Hodowle muszek owocówek i skoczogonków łatwo prowadzić samemu.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

M. viridis jest dzienna i najlepiej czuje się w grupie. Poza okresem rozrodu zwierzęta są wobec siebie niemal obojętne, ale dorosłe samice mogą się bić w okresie rozrodu. Duże terrarium z wieloma barierami wzrokowymi łagodzi ten problem. Samce są bardziej płochliwe niż samice i najchętniej nawołują, gdy jest wilgotno.

Unikaj brania żab do rąk: skóra jest cienka i ulega uszkodzeniu pod wpływem tłuszczu, mydła i ciepła dłoni. Jeśli trzeba żabę przenieść, zachęć ją do wejścia do czystego plastikowego pojemnika, a ręce umyj przed kontaktem i po nim.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samice są o około jedną piątą większe od samców i znacznie bardziej gruszkowate, podczas gdy samce są smuklejsze i nawołują. Różnice stają się wyraźne, gdy zwierzęta mają 10-12 miesięcy, a u młodszych trudno je dostrzec. Wiek dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany. Najpewniejszym sposobem na zdobycie pary jest zakup grupy młodych i pozwolenie im dorastać razem, najlepiej z większą liczbą samic niż samców.

GODY I KOPULACJA

Rozmnażanie w niewoli jest rzadkie i uchodzi za trudne, dlatego ważna jest cierpliwość oraz grupa z przewagą samic. Rozród rozpoczyna się sztuczną porą suchą: zraszanie zmniejsza się o połowę i o połowę zmniejsza się też ilość pokarmu, przy stałym dostępie do czystej wody. Porę suchą utrzymuje się przez 3-4 miesiące, a po niej następuje pora mokra trwająca około sześciu miesięcy, z codziennym zraszaniem i obfitym pokarmem.

Po kilku dniach częstszego zraszania słychać nawoływanie samca, a pierwsze jaja mogą pojawić się w ciągu dwóch tygodni. Kopulacja odbywa się w ukryciu, pod korą korkową lub kamieniami.

JAJA I KIJANKI

Samice składają jaja na lądzie, zwykle w wilgotnym sfagnum pod kawałkiem kory korkowej, na głębokości około 2-3 cm. Jedno zniesienie liczy około 40-115 jaj. W naturze jaja z czasem zostają spłukane deszczem do wody. W grupie jaja może składać dwie do trzech samic, a grupa może dać do dziesięciu zniesień w sezonie.

Jaja zbiera się i przekłada na wilgotne sfagnum, aż w galarecie będzie można zobaczyć poruszające się małe białawe kijanki. Wtedy dolewa się wody tak, by masa jaj została zalana, a kijanki mogły swobodnie pływać. Po kilku dniach przenosi się je pipetą do akwarium z filtrem gąbkowym. W temperaturze 23 °C kijanki zjadają szeroki wybór pokarmów, od płatków dla ryb po gotowe karmy. Rodzice nie opiekują się potomstwem.

METAMORFOZA

Czas do wyklucia nie jest udokumentowany dla tego gatunku. Okres larwalny trwa około 6-8 tygodni w temperaturze 23 °C, po czym pojawiają się tylne, a potem przednie kończyny, a kijanki zaczynają opuszczać wodę. Obniż poziom wody i zapewnij łatwy dostęp do lądu z korą korkową i wilgotnym mchem, aby się nie utopiły. Świeżo po metamorfozie młode szybko zjadają skoczogonki.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode tuż po metamorfozie są bardzo małe. Wielkość w chwili metamorfozy nie jest udokumentowana, ale 2-3-miesięczne młode mierzą 12-19 mm. Od razu zjadają skoczogonki i świeżo wylęgnięte muszki owocówki i rosną bardzo szybko. Trzymaj je w chłodzie, poniżej 21 °C, ponieważ młode z tego rodzaju są szczególnie wrażliwe na ciepło. Posypuj pokarm preparatem witaminowo-mineralnym i zapewnij im wilgotne terrarium z wieloma kryjówkami. Barwy się zmieniają, a ubarwienie dorosłych pojawia się dopiero po 8-12 miesiącach.

Zdrowie i częste błędy

M. viridis jest odporna, gdy temperatura jest niska, a woda czysta. Typowe błędy to:

- Ciepło powyżej 27 °C, które stresuje i może zabić. Ustaw terrarium w chłodzie i nie używaj lamp grzewczych.
- Stojąca, brudna woda lub słaba cyrkulacja powietrza, które powodują grzybice i infekcje bakteryjne.
- Monotonna dieta bez suplementów, która prowadzi do chorób niedoborowych i słabego wzrostu.
- Samice, które mocno chudną po porze suchej lub w okresie rozrodu. Przenieś je do osobnego terrarium.

Zgłoś się do weterynarza znającego się na płazach, jeśli zwierzę chudnie, staje się ospałe, ciągle siedzi w wodzie lub ma czerwone plamy na skórze.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.